

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 02.08.1994, sp. zn. 4 To 415/94, ECLI:CZ:KSCB:1994:4.TO.415.1994.1

Číslo: 21/1995

Právní věta: Pachatelem trestných činů vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c a § 272d tr. zák. může být pouze osoba, která již nastoupila a vykonává civilní službu.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 02.08.1994

Spisová značka: 4 To 415/94

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vyhýbání se výkonu civilní služby

Předpisy: 140/1961 Sb. § 272c
§ 272d

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 21/1995 sb. rozh.

Pachatelem trestných činů vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c a § 272d tr. zák. může být pouze osoba, která již nastoupila a vykonává civilní službu.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 8.1994 sp. zn. [4 To 415/94](#))

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl odvolání okresního státního zástupce v Pelhřimově proti rozsudku Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 18. 5.1994 sp. zn. 5 T 45/94.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný J. Š. zproštěn podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby, kterou mu bylo kladeno za vinu, že dne 24. 1. 1994 písemným prohlášením podaným na Okresním úřadě v Pelhřimově odepřel nastoupit výkon civilní služby přesto, že dne 27. 9. 1991 z důvodu morálního přesvědčení odmítl vykonávat vojenskou činnou službu, požádal o zařazení k výkonu civilní služby a byl seznámen se svými právy a povinnostmi z toho vyplývajících. Tím měl spáchat trestný čin vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c odst. 1 tr. zák.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání okresní státní zástupce v Pelhřimově. Podle jeho názoru neodpovídá zákonu úvaha Okresního soudu v Pelhřimově, že obviněný nemůže být osobou, která by

se mohla dopustit trestného činu podle § 272c odst. 1 tr. zák., neboť mu nebyl doručen povolávací příkaz a neměl tedy povinnost civilní službu vykonávat a nastoupit. Takové rozhodnutí by bylo namísto při rozhodování o trestném činu podle § 272a tr. zák., neboť je v něm řešena okolnost, že pachatel se hodlá trvale vyhnout civilní službě a nenastoupí ji do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím příkazu. V případě § 272c tr. zák. však již zákonodárce neváže naplnění zákonných znaků skutkové podstaty na povolávací příkaz a není tedy nutno, aby povolávací příkaz byl pachateli doručen. Tohoto trestného činu by se měl dopustit i ten pachatel, který odpírá výkon civilní služby před doručením povolávacího příkazu. Krajský soud by proto měl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z podnětu tohoto odvolání přezkoumal krajský soud podle § 254 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí i řízení jemu předcházející a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, k vadám nedošlo. Již v přípravném řízení, které bylo zahájeno v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř., byly opatřeny a zajištěny důkazy potřebné k objasnění věci. Tyto důkazy provedl okresní soud v souladu s příslušnými procesními ustanoveními při hlavním líčení, přičemž opatřil nad rámec přípravného řízení podrobnější zprávu Okresního úřadu v Pelhřimově, kterou také jako listinný důkaz provedl. Důkazy správně zhodnotil a učinil správná a úplná skutková zjištění.

Ve shodě s obžalobou zjistil, že obžalovaný dne 24. 1. 1994 písemným prohlášením na Okresním úřadě v Pelhřimově odepřel nastoupit výkon civilní služby, ač předtím z důvodu morálního přesvědčení odmítl vykonávat vojenskou činnou službu a požádal o zařazení k výkonu civilní služby a v souvislosti s tím se mu dostalo poučení o jeho právech a povinnostech. Stalo se tak, aniž by mu byl doručen povolávací příkaz.

K těmto skutkovým zjištěním není třeba dodávat z hlediska hodnotících úvah další skutečnosti, ostatně je také nikdo nenapadal. Podstatou věci bylo právní posouzení zjištěného skutkového děje. Právní názor obžaloby zdůrazněný v podaném odvolání vyústil v závěr o trestní odpovědnosti obžalovaného trestným činem vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c odst. 1 tr. zák. S tímto právním názorem se však krajský soud nemohl ztotožnit, naopak musel přisvědčit právním úvahám rozvedeným v odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež v konečném důsledku vedly ke zprošťujícímu výroku.

Okresní soud správně dospěl k závěru, že popsany skutek nevykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 272c odst. 1 tr. zák. Správně přitom vyšel z úvahy, že zásadním pro tento závěr je zjištění, že obžalovaný spáchal skutek před doručením povolávacího příkazu. V této souvislosti přiléhavě aplikoval ustanovení § 3 zákona č. 18/1992 Sb. a dovodil, že obžalovaný učinil prohlášení, jímž odmítl vykonávat civilní službu, v době, kdy jeho povinnost civilní službu nastoupit a vykonávat ještě nevznikla, a tedy nemohl spáchat trestný čin podle hlavy jedenácté oddílu druhého trestního zákona.

Také krajský soud dospěl k závěru, že zjištěná skutková okolnost brání uznání viny obžalovaného žalovaným trestným činem. Vedle argumentace rozvedené v napadeném rozhodnutí je namísto uvést ještě další úvahy. Ty souvisejí s výkladem skutkových podstat trestných činů podle hlavy jedenácté oddílu druhého trestního zákona i s výkladem zákona č. 18/1992 Sb.

Pokud jde o výklad trestního zákona, konkrétně hlavy jedenácté oddílu druhého o trestných činech proti civilní službě, je třeba ji vykládat systematicky z hlediska řazení jednotlivých zákonných ustanovení. Jako první je uvedeno ustanovení § 272a tr. zák., které řeší případy nenastoupení civilní služby, navazuje ustanovení § 272b, které řeší tentýž čin spáchaný z nedbalosti. Následuje ustanovení § 272c tr. zák., jež upravuje případy vyhýbání se výkonu civilní služby, a totéž se pak týká

i ustanovení § 272d tr. zák.

Již z toho lze dovozovat, že nejprve přichází v úvahu nenastoupení civilní služby (po doručení povolávacího příkazu) a teprve poté (již ve výkonu civilní služby) spáchání dalších jednání, jejichž trestnost upravuje ustanovení § 272c a § 272d tr. zák. Takovému pojetí výkladu citovaných ustanovení odpovídá i slovní znění nadpisů uvozujících jednak § 272a a § 272b tr. zák., jednak § 272c a § 272d tr. zák. Zatímco první dvě ustanovení jsou uvozena nadpisem „nenastoupení civilní služby“, pak v nadpisu dalších ustanovení se již uvádí „vyhýbání se výkonu civilní služby“.

Pro závěr, že ustanovení § 272c odst. 1 tr. zák. může být aplikováno pouze na jednání pachatele, který již obdržel povolávací příkaz a který již začal civilní službu vykonávat, zřetelně svědčí ustanovení § 2 odst. 6 zákona č. 18/1992 Sb., podle něhož může občan prohlášení (míní se tím prohlášení podle § 2 odst. 1 téhož zákona o odepření výkonu vojenské základní /náhradní/ služby nebo vojenských cvičení z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání) až do dne doručení povolávacího příkazu k výkonu civilní služby odvolat, a to písemným podáním příslušné vojenské správě.

Toto ustanovení ve svém důsledku znamená, že občan České republiky, který byl odveden a přitom učinil prohlášení o odepření výkonu vojenské základní (náhradní) služby nebo vojenských cvičení a stal se tak povinným k civilní službě, může až do doručení povolávacího příkazu v podstatě jakkoli verbálně vyjadřovat svůj vztah k takové službě, neboť až do tohoto okamžiku může třeba i zvolit místo civilní služby službu vojenskou.

Pokud v tomto případě obžalovaný prohlásil ještě před tím, než mu byl vůbec povolávací příkaz doručen, svůj odmítavý postoj k civilní službě, nemůže to mít tudíž z hlediska právní úpravy trestných činů proti civilní službě právně relevantní důsledky.

Lze uvést i další argumenty na podporu takového závěru. Ustanovení o trestných činech proti civilní službě mají společnou povahu s klasickými trestnými činy vojenskými a trestnými činy proti brannosti (konkrétně ustanovení § 269 ev. § 270, § 280 tr. zák.). Je přitom třeba připustit použití výkladových ustanovení trestního zákona k trestným činům vojenským u trestných činů proti civilní službě.

V těchto souvislostech je třeba se zaměřit na ustanovení § 280 odst. 2 tr. zák. o trestném činu vyhýbání se výkonu vojenské služby. Trestný čin podle tohoto ustanovení je obdobně pojmově vymezený jako trestný čin podle § 272c odst. 1 tr. zák., přičemž může být podle trestního zákona spáchán pouze vojákem v činné službě.

Podle § 90 odst. 1 tr. zák. může být pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu, k jehož spáchání trestní zákon vyžaduje zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, pouze osoba, která požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení má. Pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu vojenského podle hlavy dvanácté zvláštní části trestního zákona může být jen voják. Přitom podle § 90 odst. 3 písm. a) tr. zák. musí jít o vojáka v činné službě.

Podobně jako u trestných činů vojenských je třeba toto ustanovení použít i u trestných činů proti civilní službě podle § 272c, § 272d tr. zák. tak, že tyto trestné činy může spáchat pouze občan České republiky, kterému vznikla konkrétní povinnost vykonávat civilní službu a který již tuto službu nastoupil. Vždyť civilní služba je alternativou služby vojenské.

Lze ještě dodat, že konkrétní povinnost výkonu civilní služby vzniká občanu České republiky podle § 3 zákona č. 18/1992 Sb. teprve dnem, kterým příslušný úřad přidělil povolávacím příkazem občana k výkonu služby k určité organizaci, a končí dnem uvedeným v rozhodnutí příslušného úřadu o

ukončení tohoto přidělení. Dnem nástupu občana k výkonu civilní služby začíná občanu běžet období nepřetržitého trvání této služby, pokud nedojde k jejímu přerušení podle § 4 téhož zákona.